

ముందుమాట

ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా సమస్య ఎంతో తీవ్రతరమయి ముందుకు వచ్చింది. ముస్లిములలో అది ఎంతో కలవరాన్ని, ఆందోళనను సృష్టించింది. దీన్ని చూసి మతానికి ఆధునికీకరణ చెయ్యాలని కోరేవారు, నవ నాగరికతా ప్రేమికులు ఈ సమస్యకు లేనిపోని ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతోందని తలపోస్తున్నారు. ఈ విషయమయి ముస్లిములు కళవళపడిపోవటం సరికాదని, అసలు వారి ఈ కలవరానికి కారణం మతంతోనూ, సనాతన భావాలతోనూ వారికిగల మితిమీరిన అనుబంధమేనని నవ నాగరికతా ధ్వజవాహకులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. మానవ జీవితం నుండి రాజకీయాలు, ఆర్థిక వ్యవహారాలువంటి రంగాలకు పూర్తి స్వేచ్ఛనిచ్చినట్లే సామాజిక రంగాన్ని జీవితం నుండి పూర్తిగా విముక్తం చేయాలని, అది సర్వ స్వతంత్రంగా ఉండాలని వీరు కోరుతున్నారు. రాజకీయ, ఆర్థిక జగత్తులో చెలామణి అవుతున్న సెక్యులరిజం నాణెం “ఇంటర్” (కుటుంబంలో) కూడా చెల్లుబాటయ్యేలా చేయాలన్నది వారి ఆకాంక్ష. ఈ రకమయిన ఆలోచనా సరళి గలవారు ఇస్లామ్ను కూడా ఇతర మతాల సరసన నిలబెడుతున్నారు. ఇస్లామ్ దైవం సమ్మతించి ఆమోదించిన ధర్మమన్నది, అది ఒక పరిపూర్ణ జీవన వ్యవస్థ అన్నది వారి బుద్ధికందదు. ఇస్లామ్ సామాజిక నియమాలు, చట్టాలు ఒకవేళ దైవం తరపున అవతరింపజేయబడినవే అయినప్పటికీ వాటిని కాలానుగుణంగా సవరించుకునే హక్కు మొత్తమ్మీద మనిషికి ఉండాల్సిందేనన్నది వారి అభిమతం. చూడబోతే, ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా గురించి సరిగా తెలీనివారు కూడా అధికంగానే వున్నారు. ముస్లిమ్ పర్సనల్ లాను సమర్థిస్తూ ముస్లిములు ప్రకటనలు చేసినా లేక తమ పర్సనల్ లాలో ఇతరుల జోక్యాన్ని నిరసించినా, అదంతా అనవసరమైన రోదన అని ఈ ప్రబుద్ధులు తేలిగ్గా కొట్టివేస్తారు. వీళ్ళ దృష్టిలో ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా అంటే భావం, ఒకటికన్నా ఎక్కువ వివాహాలు చేసుకోవటానికి అనుమతించే చట్టం అన్నది మాత్రమే. అందువల్ల ఒక భార్య ఉండగా మరో వివాహం చేసుకునేందుకు

ఇస్లామ్ 'అనుమతి' భార్యల మధ్య న్యాయం చెయ్యగలిగే షరతుపైనే ఇచ్చింది. అదీ కేవలం 'అనుమతే' గాని 'ఆదేశం' కాదు. అటువంటప్పుడు ఒకటికన్నా ఎక్కువ వివాహాలు చేసుకోవటాన్ని నిషేధిస్తూ చట్టం చేసినట్లయితే దానివల్ల షరీఅత్కుకలిగే ముప్పు ఏమిటి? - ఇదీ వారి వాదన. ముస్లిమ్ పర్సనల్ లాను రూపుమాపటం వల్ల గాని, ఉమ్మడి సివిల్ కోడ్ను విధించటంవల్లగానీ ఎలాంటి హాని కలగబోదన్నది వారి అభిప్రాయం. ఎందుచేతనంటే ఈ మార్పు వివాహాది వ్యవహారాలకు మాత్రమే పరిమితమై ఉంటుందని వారు తలపోస్తున్నారు. పాపం వీరికి ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా పరిధుల్ని గురించిగానీ, యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ పరిధి గురించిగాని సరైన అవగాహనే లేదు. వారు ముస్లిమ్ పర్సనల్ లాకు గల ధార్మిక ప్రాముఖ్యాన్ని గాని, సమానమైన సివిల్ కోడ్ (Uniform Civil Code) మూలంగా ఇస్లామీయ షరీఅత్కు చెందిన ఏ ఏ నియమాలు, ఆదేశాలు సవరణల వాతన పడవలసి వస్తుందోనన్న విషయాన్ని గాని ఊహించలేకపోతున్నారు. అందుచేత ముస్లిమ్ పర్సనల్ లాను, దాని ప్రాముఖ్యాన్ని విడమరచి చెప్పవలసిన ఆవశ్యకత, యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ను వెనకేసుకు వచ్చేవారు ఇస్తున్న ఆధారాలను పరిశీలించవలసిన అవసరం ఎంతయినా ఉంది. ఒకవేళ యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ను క్రోడీకరించి, ధాన్ని ప్రవేశపెట్టే అవస్థే గనక దాపురిస్తే అప్పుడు దాని రూపురేఖలు ఎలా ఉంటాయో, ముస్లిముల కొరకు అది ఏ ఏ సమస్యల్ని తెచ్చిపెడుతుందో, మరె లాంటి ఇక్కట్లలో వారిని పడవేస్తుందో ఎరుకపరచటం కూడా అవసరమే. ఎందుకంటే వారి మనోవేదన, ఆందోళన అర్థరహితమయినది కాదు, పైగా అది వారి మౌలిక విశ్వాసాలతో ముడిపడి ఉన్న సమస్య అని, ఇంకా అది, వారు విశ్వ సించి ఆచరించే ధర్మం వారి నుండి కోరుతున్న సహజమైన విషయమని చాటి చెప్పవలసిన ఆవశ్యకత ఉంది.

- ప్రకాశకులు

అనంతకరుణామయుడు అపార కృపాశీలుడయిన అల్లాహ్ పేరుతో

ముస్లిమ్ పర్చనల్ లా

చట్టం ఆవశ్యకత

చట్టం - అది మనిషి జీవితపు ఏ రంగానికి సంబంధించినదైనా - మానవునికి, మానవ నాగరికతకి ఒక అనివార్యమయిన అవసరం. అది లేకుండా మానవ జైన్మత్యమూ లేదు, సంస్కృతి అన్నదీ ఉండదు. చట్టం వల్లనే మానవ సమాజం 'సమాజం'గా రూపొందుతుంది. దీని మూలంగానే వ్యక్తుల హక్కులు పరిరక్షించబడతాయి. సామాజిక వ్యవస్థకు రక్షణ, పటిష్ఠతగానీ దీనిద్వారానే చేకూరుతాయి. అన్యాయం, అధర్మాల వల్ల కలిగే వినాశం నుండి రక్షణ, శాంతి దీని వల్లనే లభిస్తాయి. ప్రజలకు న్యాయం, సంతృప్తి దీని ద్వారానే ప్రాప్తమవుతాయి. మానవ నాగరికత మూడు పువ్వులు ఆరు కాయలుగా పరిణమింపడానికి అవకాశం లభిస్తుంది. చట్టం రక్షణ గనక లేకపోతే ఎటు చూసినా అంతా లోపభూయిష్టంగా గోచరిస్తుంది. చట్టాలు లేని మానవ సమాజాల్లో ఆటవిక న్యాయం తాండవిస్తుంది. అందుచేత చట్టం, న్యాయస్థానాల స్థాపన మనిషికి అత్యంత అవసరమయింది. ఇంకా మానవ నైజం కూడా దాన్ని వాంఛిస్తుంది, ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ మనిషి దానికి అతీతుడు కాలేదు అనేది యదార్థం.

ఉన్నత చట్టం: దాని మౌలిక గుణాలు

ఈ యదార్థం, చట్టానికి రెండు గుణాలు అవసరమంటోంది -

(1) ఒకటేమంటే, అది, సమాజ సాఫల్యానికి, దాని పురోగతికి నిజంగా

ఉపయోగపడేదై ఉండాలి. ఎందుకంటే అసలు చట్టం ఉనికిలోకి వచ్చింది ఈ ఆశయం కొరకే. ఆ ఆశయం కోసమే మనిషి దాని (చట్టం) బంధనాలను తనపై విధించుకున్నాడు. అందుచేత ఏ సమాజంలోనయినా ఈ ఆశయం నెరవేరని చట్టం గనక అమల్లో ఉన్నట్లయితే ఆయా ప్రజలు చేసే ఈ తమ స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల త్యాగం అనవసరమనే భావించవలసి ఉంటుంది. అటువంటి పరిస్థితుల్లో ఆ 'చట్టం' అనబడేదాన్ని విధించడంలో ఎలాంటి హేతువు మిగలదు. ఇంకా అది ఆ సమాజంలో సహించదగినదిగా కూడా ఉండరాదు.

(2) రెండో విషయం ఏమంటే, చట్టం అన్నది సమాజం యొక్క మౌలిక భావాలు, భావనలకు సరిపడేదిగా ఉండటం అవసరం. ఇంకా అది దాని నాగరికతా సూత్రాలు ప్రమాణాలను ప్రతిబింబించేదిగా ఉండాలి. ఆ సమాజపు భావావేశాలకు ప్రతిరూపంగా ఉండాలి. సముచితమయిన, ఫలప్రదమయిన చట్టం యొక్క లక్షణం ఏమంటే, ఏ ప్రజలపై అది విధించబడిందో వారు మానసికంగా దానికి సన్నిహితులయి ఉండాలి. ఇంకా ఆ చట్టం పట్ల ఆ ప్రజల్లో గౌరవ భావం ఉండాలి. మనస్ఫూర్తిగా దానికి కట్టుబడి ఉండేందుకు వారు అంగీకరించాలి. అంతేగాని ఆ ప్రజలు ఆ చట్టాన్ని భరించరాని భారంగా భావిస్తూ, ఎలాగైనా ఆ శిరోభారాన్ని వదిలించుకునే ఆలోచనలో ఉండరాదు. వారు దానితో దాగుడు మూతలాడరాదు. ఏ చట్టంలోనయినా ఆ గుణాలు ఎప్పుడు వస్తాయి? సమాజంలో క్రియాత్మకంగా దానికి ఆ స్థానం ఎప్పుడు సంప్రాప్తమవుతుంది? అది ఆ సమాజపు నియమాలను, దాని విలువలను ఆకళింపు చేసుకుని తనలో జీర్ణం చేసుకోగలిగినప్పుడు! దాని ప్రేళ్ళు ఆ సమాజపు భావాలు భావనలతో పాతుకు పోయినప్పుడు!! హేతువు అనుభవాలు రుజువు చేసే సత్యమిది.

ఆలోచిస్తే, ఈ రెండు విషయాల్లో రెండోది మొదటి దానికన్నా ముఖ్యమయినదే కాదు, అది మొదటి దానికి చాలా వరకు ప్రాతిపదికగా కూడా వ్యవహరిస్తుంది అన్న విషయం బోధపడుతుంది. ఎందుకంటే ఏ చట్టమయినా ఆ సమాజ నియమాలు, విలువలు, భావాలు, భావనల ద్వారా రూపొందనంత వరకు అది శ్రేయోసాఫల్యాలకు ఉపయోగపడే సాధనం అనిపించుకోదు. కాబట్టి

Muslim Personal Law &
Uniform Civil Code
(Telugu)

ముస్లిం పర్సనల్ లా యూనిఫాం సివిల్ కోడ్

మూలం:

సద్రుద్దీన్ ఇస్లాహి
షమ్సే పీర్జాద

అనువాదం:

ముహమ్మద్ అజీజుర్రహ్మాన్

తెలుగు ఇస్లామిక్ పబ్లికేషన్స్ ట్రస్ట్ (రిజిస్టర్డ్)
సందేశభవనం, లక్కడకోట్,
హైదరాబాద్-500 002. ఫోన్: 24564583

చట్టం యొక్క పునాది కేవలం సామాజిక నియమాలు, విలువలపై ఉండాలి. ఇది ఆది మరియు అంతిమ అవసరం. అలా కాకపోతే అదొక మంచి శాసనమూ కాబేదు, సమాజానికి శ్రేయోసాఫల్యాలు చేకూర్చనూలేదు. ఇవేమీ అది చేయలేనప్పుడు ప్రజల నెత్తిపై కూర్చునే అధికారం కూడా దానికి ఉండకూడదు. ఇలాంటి “చట్టాన్ని” ఏ జాతి అయినా తన కొరకు నిర్మించుకుంటే నిజానికది దాని సంస్కృతీ నాగరికతలకు ఆత్మహత్యా సదృశమయిందే. ఒకవేళ వేరే శక్తి ఏదయినా దానిపై అటువంటి చట్టాన్ని రుద్దితే అది ఆ జాతి నాగరికత హత్యగా అనుకోవలసి వస్తుంది.

ముస్లిం పర్సనల్ లా ఏ తరహా చట్టం?

చట్టం గురించిన అత్యంత ముఖ్యమయిన ఈ సూత్రప్రాయమయిన యదార్థాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని మరీ ‘ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా’ (ముస్లిమ్ వ్యక్తిగత చట్టం) అనబడే ఈ చట్టాన్ని, దానికి సంబంధించిన సమస్యను పరిశీలించండి. ఈ చట్టం పేరునుబట్టే ‘ముస్లిముల వ్యక్తిగత చట్టం’ అవడానికి భావం, స్పష్టంగా తెలిసేదేమంటే - అది ముస్లిమ్ సమాజ (మిల్లత్) స్వభావ స్వరూపాలతో ప్రత్యేక సంబంధం కలిగి ఉందనీ, ఇంకా అది మిల్లత్ ప్రత్యేక సిద్ధాంతాలు, దృక్పథాలకు ప్రతీక అని, దాని సూత్రాలు, ప్రమాణాల ప్రతిబింబమని కూడా విదితమవుతోంది. అదే కాకపోతే ఆసలది ఉనికిలోకి వచ్చేదే కాదు. 1400 ఏళ్ళుగా ముస్లిముల్లో చెలామణి అయి ఉండేదే కాదు. అందుచేత ఈ చట్టం గురించి యోచించేటప్పుడు లేక చర్చించేటప్పుడు, మిల్లత్తో దానికున్న ప్రత్యేక అనుబంధం ఏమిటో, ఈ చట్టానికి మూల సాధనాలయిన ముస్లిముల భావాలు, దృక్పథాలకు అది ఏ విధంగా అద్దం పడుతోందో పరిశోధించి నిర్ణయానికి రావటం ముఖ్యావసరమే కాదు అనివార్యం కూడాను. ముస్లిములు భౌగోళికంగానో, జాతి ప్రాతిపదికపైనో, భాషా ప్రధానంగానో లేక అలాంటివే ఇతర ఆధారాలుగానో ఉనికిలోకి వచ్చిన ‘జాతి’ ఎంత మాత్రం కాదు - అదొక ప్రత్యేకమయిన సైద్ధాంతిక సమాజం. సూత్రబద్ధమయిన సంఘం. ఈ యదార్థం దృష్ట్యా రెండు విషయాలకు ఆస్కారం

ఉంది. ముస్లిమ్ పర్సనల్ లాకు వునాది అయిన ముస్లిమ్ల ప్రత్యేక స్వభావం, వారి భావాలు, భావనలు (1) కేవలం వారి జాతి జీవనపు ప్రత్యేక నాగరికత పరిస్థితులు, సామాజిక ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఉత్పన్నం కావడం, (2) ఇంకా ముందుకుపోయి అవి వారి సైద్ధాంతిక సూత్రప్రాయమయిన స్థాయికి నపాజ పర్యవసానంగా ఉనికిలోకి రావడం.

ప్రపంచ చట్టాల నిధిలో ఈ రెండు రకాల వ్యక్తిగత చట్టాలు కానవస్తాయి. ఒక జాతి వ్యక్తిగత చట్టం మొదటి తరహాకు చెందినదయితే ఇంకొక జాతి చట్టం రెండో తరహాకు చెందినదై ఉంటుంది. ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా ఈ రెంటిలో ఏ రకానికి చెందినదయినా వాటిలో ఎంతో వ్యత్యాసముంటుంది. మొదటి తరహా ప్రకారమైతే - ఈ శాసనం కేవలం ముస్లిముల జాతీయ ప్రత్యేకత, వారి సామాజిక వ్యక్తిత్వాల ప్రాముఖ్యం కలిగి ఉంటుంది. అప్పుడు అది, ముస్లిములు తమ ఇష్ట పూర్వకంగా స్వయంగా నిర్మించుకున్న కొన్ని ఆచార సంప్రదాయాల సముదాయం మాత్రమే. ఆ కారణంగా అవి సాంప్రదాయకంగా వారి జీవన వ్యవస్థలో ఒక భాగమైపోయినై అని చెప్పవలసి ఉంటుంది. రెండవ తరహా ప్రకారమయితే - ఈ చట్టం సరాసరి వారి విశ్వాసాలతో, జీవన నియమాలతో ముడిపడి ఉంది. ఇంకా అది వారు విశ్వసించే ధర్మం, వారి షరీఅత్లోని ఒక భాగం అయిపోతుంది. ఆ ధర్మాన్ని, ఆ షరీఅత్ని సంపూర్ణంగా అనుసరించడమే వారు ముస్లిములు అవడానికి, ముస్లిములుగా మనడానికి ఆనవాలు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే ఈ చట్టం అసలు వారిచేత నిర్మించబడినది కాదు, వారు స్వయంగా దానిచేత 'నిర్మించబడినవారు'. ఈ చట్టాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి, దాన్ని గురించి ఒక అభిప్రాయానికి రావడానికిగాను దాని పుట్టుపూర్వోత్తరాలను తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఎంతయినా ఉంది. అయితే అసలిది ఏ తరహాకు చెందింది? మొదటి తరహాకా? రెండో తరహాకా? అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నమయ్యాక దాని పూర్వాపరాలను పరిశీలించడం మరింత అవశ్యమైపోయింది.

ఎందుకంటే, ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం దొరకనంతవరకు, ఈ చట్టం నిజస్థాయి ఏమిటో నిర్ధారించుకోలేనంత వరకు దీని గురించి ఏ చర్చనూ కొన

సాగించనేలేము. ఒకవేళ అలాగే గనక ఆ చర్చను మొదలెడితే అది పరిశోధనాత్మకమూ అనిపించుకోదు, శాస్త్రీయమూ కాదు. పైగా అది వాస్తవికమయిందీ కాదు, నిజాయితీతో చేసిందీ కాజాలదు. అందుచేత తొలుత ఈ మౌలిక యదార్థాన్ని వెతికి, ఒక దృఢ అభిప్రాయానికి రావాలి. అప్పుడుగాని చర్చను సినలయిన గాడిలో వేయలేము.

పరిశోధనకు సరయిన పద్ధతి

ఈ విషయంలో రెండు అభిప్రాయాలకు తావులేదు. హేతుబద్ధంగా దీన్ని పరిశోధించే సముచితమయిన, సరయిన పద్ధతి ఒక్కటే కాగలదు. అదేమంటే, ముస్లిములు తాము అవలంబిస్తున్న ధర్మాన్ని అధ్యయనం చేయాలి. దాని మూలాధారాలయిన ఖుర్ఆన్ మరియు మహాప్రవక్త (సఅసం) సంప్రదాయాన్ని క్షుణ్ణంగా పరిశోధించి, నేడు దేన్నయితే 'ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా' అని పిలుస్తున్నారో దాని ఉనికి వాటి పుటల్లో ఎక్కడయినా ఉందో లేదో చూడాలి. ఒకవేళ ఉంటే ఏ స్థాయిలో ఉంది? ఏ పాటి ప్రాముఖ్యతతో ఉంది? అనే దాన్ని పరికించాలి. ఈ పరిశోధనలో, ఒకవేళ ఖుర్ఆన్ లోగానీ, హదీసులలోగాని ఈ చట్టం ప్రస్తావన ఎక్కడా కనబడకపోతే, ధార్మికంగా దానికంటూ ఏ స్థానమూలేదన్న విషయం విస్పష్టమైపోతుంది. ఇక దానికి ఏదయినా ప్రాముఖ్యత ఉంటే అది కేవలం జాతీయత దృష్ట్యానో, లేక సాంస్కృతికంగానో ఉందని భావించాలి. ఒకవేళ యదార్థం మరోలా ఉన్నట్లయితే దీని అసలు యదార్థం కూడా భిన్నంగానే ఉంటుంది. అప్పుడు ఈ చట్టానికున్న ధార్మిక స్థానాన్ని, షరీఆత్ స్థాయిని ఒప్పుకోవటం తప్పనిసరి అవుతుంది.

ముస్లిం పర్సనల్ లా - నిరూపిత సత్యాలు

ఖుర్ఆన్, హదీసులను పరిశీలిస్తే స్పష్టమయినవీ, విభేదాలకు తావులేనివీ కొన్ని యదార్థాలు మన ముందుకు వస్తాయి. అవేమంటే:

I. ఓ ముఖ్య అధ్యాయం

మొదటి యదార్థం ఏమంటే ముస్లిముల కుటుంబ జీవితం, వారి వ్యక్తిగత వ్యవహారాల విషయంలో ఖుర్ఆన్ హదీసులలో ఆదేశాలు, ఉపదేశాలు ఉన్నాయి. ఉండటమేమిటీ ఎంతో విపులంగా ఉన్నాయి. కనుక వాటి పేజీలను తిరగేస్తూ ఆయా ఆదేశాలను, ఉపదేశాలను పరిశీలిస్తూ ముందుకు సాగండి - నికాహ్, మహర్, మనోవర్తి, తలాక్, ఖులా, ఈలా, ఇద్దత్, వంశ నిర్ధారణ, వారసత్వం, వీలునామా, పిల్లల పెంపకం, కుటుంబ పోషణ, వక్ఫ్, హిబా - మొదలగు అంశాలలో ఏ ఒక్కదాన్నీ అవి స్పర్శించకుండా, మార్గదర్శక సూత్రాలు సూచించకుండా, నియమాలను నిర్ధారించకుండా, శాసనాలను నిర్ణయించకుండా వదలివేయలేదన్న సంగతి మీకు సుబోధకమవుతుంది. ఇది ఎంత బహిరంగమయిన యదార్థమంటే దీనికి సంబంధించిన దైవగ్రంథ వాక్యాలను, మహాప్రవక్త (సఅసం) ప్రవచనాలను ఇక్కడ ఉటంకించవలసిన అవసరమే లేదు. ఎవరయినా ఈ లోతుల్లోకి పోదలిస్తే దివ్య ఖుర్ఆన్ అనువాదాన్ని చూసుకుంటే చాలు - దాన్ని ధృవపరచుకోగలడు.

యదార్థం ఇంతే కాదు, ఈ వ్యక్తిగత చట్టాలు ఖుర్ఆన్ - హదీసులలో ఉండటమే కాదు, అవి ఎంతో స్పష్టంగా కూడా ఉన్నాయి, మరెంతో విపులంగానూ ఉన్నాయి. దివ్య ఖుర్ఆన్ లో ఇవి ఎంత విపులంగా వివరించబడ్డాయంటే, అంత చక్కని విపులీకరణ జీవితపు మరే రంగానికి సంబంధించిన ఆదేశాలలోనూ కానరాదు. ఆఖరికి నమాజ్, రోజా, జకాత్ వంటి మౌలిక ధార్మిక విషయాలు కూడా ఇంతగా విడమర్చి చెప్పబడలేదు. ఈ ఒక్క ఆధారం చాలు అందులో నిగూఢమయిన పరమార్థం ఉందనడానికి. ఈ పరమార్థాన్ని నిర్ధారించే విషయంలో అనేక అభిప్రాయాలుంటే ఉండడం సాధ్యమే. కాని వ్యక్తిగత చట్టాల విషయమై అసాధారణ రీతిలో వివరాలు ఇవ్వటం ఖుర్ఆన్ దృష్టిలో వాటికున్న ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యతకు ప్రతీక అనడంలో మాత్రం రెండు అభిప్రాయాలకు తావు లేదు.

II. దైవాదేశాలనడానికి నిదర్శనాలు

ఖుర్ఆన్, హదీసులలో ఏ ఆదేశానికి సంబంధించిన ప్రస్తావన అయినా వచ్చిందంటే దాన్ని పాటించడం ముస్లిములకు విధిగా నిర్ణయించబడిందన్న మాటే. ఆ విషయం గురించి ఇంకా వేరుగా విడమరచి చెప్పవలసిన అవసరమే లేదు. కాబట్టి ప్రస్తుత చర్చనీయంశమైన వ్యక్తిగత చట్టాలు ఖుర్ఆన్ హదీసులలో ఉండగా, వాటిని అనుసరించడం కూడా తప్పనిసరి అనడంలో సందేహమే లేదు. అయితే ఖుర్ఆన్ సూత్రప్రాయమయిన ఈ యదార్థం దృష్ట్యా ఈ చట్టాలను కేవలం ఎరుకపరచడం మాత్రమే కాదు, దానితో పాటు అడుగడుగునా వాటిని విధిగా నిర్ణయించిన విషయాన్ని, అవి తప్పనిసరిగా అనుసరించవలసినవి అన్న విషయాన్ని స్పష్టంగా వివరిస్తూపోయింది కూడా. ఉదాహరణకు 'నికాహ్' గురించి కొన్ని ఆదేశాలిచ్చిన తరువాత ఒక చోట ఇలా సెలవియ్యబడింది:

“అల్లాహ్ మీపై (ఈ చట్టాలను) విధిగా నిర్ణయించాడు” (నిసా - 24)

మరో చోట ఏమనబడిందంటే:

“ఇది అల్లాహ్ ఆజ్ఞ. ఆయన మీ మధ్య తీర్పు చేస్తాడు.”

(ముమ్తహినహ్ - 10)

ఇదే విధంగా తలాక్, ఖులా గురించి కొన్ని ఆదేశాలు వివరించి ఇలా హెచ్చరించబడింది -

“ఇవి అల్లాహ్ విధించిన హద్దులు. వీటిని అతిక్రమించకండి”

(అల్ బఖర - 229)

‘ఇద్దత్’కు సంబంధించిన కొన్ని మార్గదర్శక సూత్రాలు చెప్పిన తరువాత బాధ్యతను జ్ఞాపకం చేయడం జరిగింది:

“ఇది అల్లాహ్ ఆజ్ఞ. దీన్ని ఆయన మీ వద్దకు పంపాడు” (తలాఖ్ - 5)

మరో చోట తలాక్ మరియు ఇద్దత్కు సంబంధించిన కొన్ని ఆదేశాలిచ్చి,

వాటిని అల్లాహ్ నిర్ణయించిన హద్దులుగా పేర్కొనడం జరిగింది.

“ఇవి అల్లాహ్ నిర్ణయించిన హద్దులు” (తలాక్ -1)

ఇక వారసత్వపు చట్టాల విషయంలోనయితే ఈ విపులీకరణ ఆసాధారణ రీతిలో ఉంది. అందుకే వాటిని గురించి చెప్పటం ప్రారంభించినప్పుడు పీఠికలోనే నిక్కచ్చిగా ఇలా చెప్పబడింది:

“తల్లి దండ్రులు, దగ్గరి బంధువులు విడిచి వెళ్ళిన ఆస్తిలో పురుషులకు భాగం ఉంది. తల్లి దండ్రులు, దగ్గరి బంధువులు విడిచివెళ్ళిన ఆస్తిలో స్త్రీలకు కూడా భాగం ఉంది - అది తక్కువయినా సరే, ఎక్కువయినా సరే. ఈ భాగం (అల్లాహ్ వే) నిర్ణయించబడింది.” (అన్ నిసా -7)

ఇక అసలు చట్టాల ప్రస్తావన ఈ పదాలతో మొదలవుతుంది:

“అల్లాహ్ మీ సంతానం విషయంలో మీకు ఆదేశిస్తున్నాడు.....”

(నిసా - 11)

ఆ తరువాత ఆ చట్టాలకు సంబంధించిన ఒక భాగం అవగానే;

‘ఈ భాగాలను అల్లాహ్ నిర్ణయించాడు. నిశ్చయంగా అల్లాహ్ యదార్థాలన్నీ తెలిసినవాడు, మర్మహేతువులన్నీ ఎరిగినవాడు.’

(నిసా - 11)

అని గుర్తుచేయటం జరిగింది.

ఇక ఈ ఆస్తి పంపకాల వివరణ ముగింపు కూడా ఏ పదాలతో జరిగిందో గమనించండి:

‘అల్లాహ్ అన్నీ తెలిసినవాడు అత్యంత సహనశీలుడూను. ఇవి అల్లాహ్ నిర్ణయించిన హద్దులు.....” (నిసా - 12, 13)

ఈ విధంగా ఈ వారసత్వ చట్టాల గురించి ఒకటి కాదు, రెండు కాదు

బదుసార్లు చెప్పటం జరిగింది. చెప్పిన విషయాన్ని మార్చి మార్చి కొత్త కొత్త రీతుల్లో నొక్కి పలకడం జరిగింది. ఇవి అల్లాహ్ నిర్ణయించిన, మన కోసం తప్పనిసరి చేసిన చట్టాలన్న సంగతి మన మనోక్షేత్రంలో నాటడం జరిగింది.

దివ్య ఖుర్ఆన్ చేసిన ఈ సృష్టికరణ తరువాత కూడా, ఈ చట్టాలు ముస్లిములకు ఎప్పుడయినా అనవసరం కూడా కాగలవని, వీటిని మానవ నిర్మిత శాసనాల స్థాయిలో కూడా ఉంచవచ్చని ఎంత అసమంజసమయిన తర్కం ద్వారానయినా దీన్ని సమర్థించలేము.

III. ఇస్లామీయ విలువలు

మూడవ విషయం ఏమంటే ఈ చట్టాల్లో ఇస్లామ్ మౌలిక సూత్రాలు, ఆశయాలు అంతర్లీనంగా, వాటి రక్షక కవచంగా కూడా వ్యవహరిస్తాయి. ఇస్లామ్ ధర్మంలోని సారమే వాటికి ఊపిరిగా ఉపకరిస్తుంది. ఈ విధంగా అవి ముస్లిముల వ్యక్తిగత జీవితపు వ్యవహారాలను క్రమబద్ధం చేసే సాధనాలే కావు, అవి వారిలో విశ్వాసం కోరే గుణాలను, ఇస్లామీయ విలువలను ప్రోది చేసేందుకు అవసరమయ్యే ఆధారం కూడాను. ఉదాహరణకు నికాహ్ విషయాన్నే తీసుకోండి. ఇస్లామ్ మౌలిక శాసనం ప్రకారం బహుదైవోపాసకునితో ఏకేశ్వరోపాసకుని వివాహం జరగటానికి వీలేదు. దానికి ఖుర్ఆన్ పెర్కొన్న కారణం ఏమిటంటే, అటువంటి వైవాహిక సంబంధం ముస్లిములను విశ్వాసం మరియు ఇస్లామ్ అనే సంపదకు పరలోక సాఫల్యానికి నోచుకోకుండా చేస్తుంది (అల్ బఖర - 221). విశ్వాస భాగ్యమే ఒక ముస్లిమ్ కు అన్నింటికన్నా విలువయిన ఆభరణం గనుకను, పరలోక సాఫల్యమే అతని నిజ ధ్యేయం గనుకను, దాని పరిరక్షణ ఇస్లామ్ లో ఓ మౌలిక సూత్రం కావడం తప్పనిసరి. దాని కోసం బహుదైవోపాసకులతో నికాహ్ ను నిషిద్ధంగా ఖరారు చేయడం సముచితమే కాదు ఒక అనివార్య అవసరమూ అయిపోయింది. ఇదే విధంగా ఇస్లామ్, న్యాయం చేయగలిగే పక్షంలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ వివాహాలు చేసుకునేందుకు కూడా అనుమతిని ఇచ్చింది. దాని ద్వారాలను అది మూసివేయలేదు. ఈ అనుమతి కూడా అసంఖ్యాకమయిన

సామాజిక, నైతిక ప్రయోజనాలను, పరమార్థాలను దృష్టిలో ఉంచుకునే ఇవ్వబడిందని మరువరాదు. ముఖ్యంగా అనాధల హక్కులు, ప్రయోజనాలు ఈ సందర్భంగా దృష్టిలో పెట్టుకోవడం జరిగింది. (నిసా : 3)

మరో దృష్టాంతం - విడాకులనే తీసుకుందాం. ఇస్లామ్ దాంపత్య బంధాన్ని అన్నింటికన్నా ముఖ్యమయిన, గౌరవప్రదమయిన సంబంధంగా ఖరారు చేసినప్పటికీ, అది విడాకులు, వేర్పాటుకై అవకాశాన్ని కల్పించింది. ఇలా చేయడంలోని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం, అనునిత్యం దైవాదేశాల ఉల్లంఘన జరగకుండా చూడటమేనని కూడా చెప్పబడింది (అల్ బఖర-229). అంటే పరస్పరం అయిష్టత ఏర్పడి, ద్వేషభావం పెరిగిన కారణంగా దాంపత్య జీవిత ధ్యేయం భార్యాభర్తలిద్దరి దృష్టికీ మరుగైనప్పుడు, ఇక వారిద్దరి మధ్య సఖ్యతకు, సర్దుబాటుకు అవకాశం లేదనుకున్నప్పుడు ఆ సంబంధాన్ని అలాగే కొనసాగించడం ఎంతకీ శ్రేయస్కరం కాదు. అలా కొనసాగనివ్వడం ఆ ఇరువురి నైతికత, నడవడికలను సతతం కళంకభూయిష్టం చెయ్యడమే. దైవం, పరస్పరం వారిద్దరిపై మోపిన హక్కులు బాధ్యతలను సర్వనాశనం చెయ్యడమే. అదే జరిగితే అది సమాజం పాలిట అభిశాపం అవుతుంది. బహిరంగ ఉపద్రవానికి దారితీస్తుంది. ఇస్లామ్, జీవితపు ఏ విభాగంలోనూ కలతను, ఉపద్రవాన్ని, అరాచకాన్ని సుతరామూ సహించదు. అందువల్లను, ఆ దంపతులు విడిపోతేనే గాని ఆ రగడకు నివారణ అసంభవమయినందువల్లనూ ఆ లక్ష్య సాధనకై ఇక వారిద్దరూ ఉత్తమ రీతిలో వేరుపడటానికి అనుమతి ఇవ్వటమే మేలని ఇస్లామ్ భావిస్తోంది.

ఈ కొన్ని ఉదాహరణల ద్వారా - ఇస్లామ్ వ్యక్తిగత చట్టాలు కేవలం చట్టాలే కావని, అవి ఇస్లామ్ ఆశయాలు, ప్రమాణాలను సాధించేవి అనే విషయం కూడా సులభంగా ద్యోతకమవుతుంది.

IV. విశ్వాసానికి మోక్షానికి పరతు

ఖుర్ఆన్ ఉపదేశాల ద్వారా విస్పష్టమయ్యే నాల్గవ యదార్థం ఏమంటే, ఈ చట్టాలను అమలు జరపడం విశ్వాసానికి తప్పనిసరి పర్యవసానమని, పరలోక

సాఫల్యానికి మూలాధారమని తెలుస్తోంది. ఇదొక షరతు. ఈ యదార్థాన్ని ప్రత్యేకంగా వివరించవలసిన అవసరం అసలు లేకుండింది. ఎందుకంటే దైవ గ్రంథం, దైవ ప్రవక్త (సత్యం) ప్రవచనాలలో అవి ప్రస్తావించబడ్డాయి. ఆ ప్రస్తావనే చాలు, ముస్లిముని ఒక వ్యక్తి వాటిని ఆచరించడం తప్పనిసరి అని, అది అతని ధర్మం మరియు విశ్వాసాల అనివార్యమయిన పర్యవసానమని చాటడానికి. అయినప్పటికీ కొందరు ఈ విషయంలో మొండి ధోరణిని అవలంబించి 'ఒక చట్టం ఖుర్ఆన్ లో ప్రస్తావించబడినంత మాత్రాన, అల్లాహ్ నిర్ణయించినదిగా చెప్పబడినంత మాత్రాన అది కచ్చితంగా ధార్మిక ప్రతిపత్తి కలిగి ఉండవసరం లేదు, షరీఅత్ లో భాగమూ కావసరం లేదు, అది ప్రాపంచిక చట్టమూ కావచ్చు. ధార్మిక ప్రాముఖ్యతలేని చట్టమూ కావచ్చు. ఇక ఏ ఖుర్ఆన్ ఆదేశం ధార్మిక మయింది, ఏది ప్రాపంచికమైంది అనేది దానితో సంబంధమున్న వ్యవహారాన్ని బట్టి నిర్ధారించవలసి ఉంటుంది. వ్యక్తిగత చట్టాలతో సంబంధం కలిగి వున్న వ్యవహారాలు స్వచ్ఛంగా ప్రాపంచికమయినవి అయినందున వాటిని కూడా ప్రాపంచికమయినవిగా భావించడానికి కనీసపు అవకాశమయితే ఉండనే ఉంది' అని వారు వితండవాదం చేస్తారు.* అందుచేత ఈ ఆదేశాల గురించి ఖుర్ఆన్ చేసిన వివరణను కూడా గమనించటం అవసరం. అదేమంటే, ఇవి ఎటువంటి ఆదేశాలంటే విశ్వాసులయిన వారు వాటిని విధిగా పాటించాలి. వాటిని

* ఇదేదో ఊహజనిత విషయం కాదు. యదార్థ విషయమే. డాక్టర్ గజేంద్ర గడ్కర్ వంటి మేధావి "భారత దేశ సమైక్యత" అనే అంశంపై ఉపన్యసిస్తూ, ముస్లిమ్ వర్గం కొరకు సెక్యూలరిజం చూపే బాటేమిటంటే, కామన్ సివిల్ కోడ్ విషయంగానీ, బహు భార్యత్వాన్ని నిషేధించే విషయంగానీ ఖుర్ఆన్ ఆధారంగా కాదు, సామాజిక ప్రాతిపదికల ఆధారంగానే పరిశీలించడం జరగాలి అని ఘంటాపథంగా అన్నాడు. (ఖామీ ఆవాజ్ : 16-12-1970)

అలాగే ప్రాఫెసర్ ఫైజి (దురదృష్టవశాత్తు ఇతనూ ముస్లిమ్ పర్సనల్ లాలో ఆరితేరిన నిపుణుడుగా పరిగణించబడుతున్నాడు) ఓ సారి ప్రసంగిస్తూ ఇలా అభిప్రాయపడ్డాడు - "పవిత్ర ఖుర్ఆన్ వాదోపవాదాలకు అతీతమయిన దైవవాణి.

పాటించడం దైవ భక్తికి అనివార్య పర్యవసానం. వాటిని అతిక్రమించడం, అధర్మం, అన్యాయం, పాతకం, దైవధిక్కారం, దేవుని శిక్షకు పాత్రమయిన నేరం అవుతుంది. అందుకే వారసత్వపు చట్టాలను గురించి పేర్కొన్న తరువాత సెలవియ్యబడింది :

“ఇవి అల్లాహ్ విధించిన హద్దులు. అల్లాహ్ కు ఆయన ప్రవక్తకు ఎవడయితే విధేయత చూపుతాడో అతణ్ణి అల్లాహ్, క్రింద సెలయేర్లు ప్రవహించే ఉద్యానవనాల్లోకి ప్రవేశింపజేస్తాడు, ఆ వనాల్లో అతడు కలకాలం ఉంటాడు. అసలు ఇదే గొప్ప సాఫల్యం. ఎవడైతే అల్లాహ్ కు, ఆయన ప్రవక్తకు అవిధేయత చూపుతాడో, అల్లాహ్ విధించిన హద్దుల్ని అతిక్రమిస్తాడో, అతణ్ణి అల్లాహ్ అగ్నిలో పడవేస్తాడు. అందులో అతను సదా ఉంటాడు. అతనికి తీవ్ర అవమానంతో కూడుకున్న శిక్ష పడుతుంది.” (అన్ నిసా -13, 14)

ఖుర్ఆన్ ఇచ్చిన ఈ వారసత్వపు ఆదేశాలను సక్రమంగా అనుసరిస్తే పరలోకపు శాశ్వత సాఫల్యం లభిస్తుందని, వాటిని అతిక్రమిస్తే శాశ్వత నిష్ఫలత ప్రాప్తిస్తుందన్న సంగతి పై దైవోపదేశం ద్వారా స్పష్టంగా బహిర్గతమవుతూనే ఉంది.

ఇదే విధంగా విడాకులకు సంబంధించిన కొన్ని ఆజ్ఞలు ఇచ్చిన తరువాత ఇలా ఆనబడింది :

అయితే అందులో వున్న కొన్ని విషయాలను మార్చి వేయవలసిన అవసరం కూడా ఉంది. ఉదాహరణకు - బహుభార్యత్వం, పరదా, తలాక్”

(స్టేట్స్ మన్ (డిల్లీ) - మొదటి పేజీ, 8వ కాలమ్ తేదీ 11-8-1970)
ఒకవైపు ఏదేని ఆదేశాన్ని అది ఖుర్ఆన్ లో ఉందని ఒప్పుకుంటూనే, మరోవైపు దాన్ని ఉపేక్షించతగిందిగా, మార్చదగిందిగా నిర్ణయించడం అంటే అర్థమేమిటి? ఆ ఆదేశం ఖుర్ఆన్ లోనిదే అయినప్పటికీ అది ధర్మానికీ, విశ్వాసానికీ సంబంధించింది కాదని భావించినప్పుడే అలా చెప్పడం సాధ్యమవుతుంది. ముఖ్యంగా దాన్ని పవిత్రమయిందిగా దానితో వాదించడంగాని, విభేదించడంగాని తగని దైవ గ్రంథమని ఒప్పుకున్నప్పుడు ఈ భావం మరింతగా బలపడుతుంది.

“మీరు నిజంగా అల్లాహ్‌ను అంతిమ దినాన్ని విశ్వసించిన వారే అయితే, అలా ఎంత మాత్రం చెయ్యకూడదని మీకు బోధించబడుతోంది.”

(అల్ బఖర - 232)

ఒక వ్యక్తి విశ్వాసి అవడానికీ, అతను ఈ ఆదేశాలను నిర్వర్తించటానికీ ఖుర్ఆన్ దృష్టిలో అవినాభావ సంబంధం ఉందని తెలుస్తోంది. ఒక వ్యక్తి మనస్ఫూర్తిగా ముస్లిమ్ అయిఉండి ఈ ఆజ్ఞలను త్రోసిరాజనడం అనేది అసంభవం.

ముజాదిలా సూరాలో ‘జహార్’* గురించిన ఆదేశాలు ఇవ్వబడిన తరువాత, దాని ప్రాముఖ్యతను ఎలా నొక్కిచెప్పటం జరిగిందో చూడండి:

“(ఈ ఆదేశాలు ఎందుకు ఇవ్వబడినాయంటే) వీటి ద్వారా మీరు అల్లాహ్‌ను, ఆయన ప్రవక్తను విశ్వసించేవారుగా అవుతారని. ఇవి అల్లాహ్ నిర్ణయించిన హద్దులు. వీటిని ధిక్కరించే వారికి వ్యధాభరిత మయిన శిక్ష ఉంటుంది.” (ముజాదిలహ్ : 4)

“ధిక్కరించే వారికి వ్యధాభరితమయిన శిక్ష ఉంటుంది” అనే వాక్యం ఈ సందర్భంలో రావడాన్ని బట్టి, పైన ప్రస్తావించబడిన జహార్ ఆజ్ఞల్ని త్రోసిపుచ్చిన తరువాత ఏ వ్యక్తి విశ్వాస పరిధిలో ఉండలేదన్నది ఖుర్ఆన్ ఉద్దేశ్యం అని తేటతెల్లమయిపోయింది.

* ‘జహార్’ (Zihar) అంటే ఆగ్రహవేశంలో భర్త భార్యతో, ‘నిన్ను ముట్టను పో’ అని ప్రకటించటం లేక భార్యను హరామ్ (నిషిద్ధం) అయిన బంధుత్వం గల స్త్రీగా చెప్పడం, ప్రకటించడం అని అర్థం. అలా చేసిన వారు, తమ ఈ తొందరపాటు చేష్టకీ పరిహారంగా ఒక బానిసను స్వతంత్రుణ్ణి చేయడం గానీ, లేక 60 రోజులు ఉపవాసం పాటించడం గానీ, లేక 60 మంది నిరుపేదలకు ఒక రోజు అన్నం పెట్టడంగానీ చేయనంతవరకు తమ భార్యతో సమాగమం చేయరాదన్నది దైవాజ్ఞ.

ధర్మంలో భాగమనడానికి సృష్టమైన తార్కాణం

ఇస్లామ్ వ్యక్తిగత చట్టాలను గురించి ఖుర్ఆన్ వివరించిన ఈ నాలుగు యదార్థాలను - అవి నిజానికి ఒకదానితో మరొకటి పెనవేసుకుని ఉన్న యదార్థాలు, వాటిలో ఏ ఒక్కటి అల్లాహ్, ఆయన ప్రవక్త ప్రవచనంలో ఉన్నా, మిగిలిన మూడు కూడా ఉండటం అనివార్యం - ముందుంచుకుని ఈ చట్టాలు ఇస్లామ్ ధర్మంలో భాగం అవునో కాదో మీరే నిర్ణయించండి. ఈ ప్రశ్నకు 'కాదు' అని సమాధానమివ్వడం అటు బుద్ధికి సాధ్యపడదు, ఇటు శాస్త్రీయ నిజాయితీకి సంభవం కాదని నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చు. ఒకవేళ అలా చేస్తే అది కళ్ళారా చూసిన దాన్నే లేదన్నట్లు అవుతుంది. ఇటువంటి సృష్టమయిన సాక్ష్యాలుండగా బుద్ధిగల ప్రతి వ్యక్తి ఈ చట్టాలు ఖుర్ఆన్, హదీసుల్లో అంతర్భాగమని, ఖుర్ఆన్ లోని మరే భాగమయినా ఎంత ముఖ్యమయిందో అంతే ముఖ్యమయిన భాగమని ఒప్పుకుని తీర్తాడు. ఈ ఆదేశాలు దీన్ మరియు షరీఅత్ లోని ఓ భాగమే అని, దాన్ని ఎప్పటికీ వాటి నుండి వేరు చేయటానికి వీలేదని, అది లేకుండా ఇస్లామీయ ధర్మానికి ఓ రూపమే రాదని అంగీకరిస్తాడు.

ఇక ఏ ఆదేశాలు, ఏ నియమాలయితే దైవ వచనంలో సృష్టంగా ప్రస్తావించబడ్డాయో, ఏ ఆదేశాలయితే మరింత వివరంగా మహాప్రవక్త ప్రబోధన లోనూ లభిస్తాయో, వేటినయితే దివ్యఖుర్ఆన్ 'అల్లాహ్ హద్దులు' అని నిర్ధారించిందో, వేటినైతే అల్లాహ్ తరపున మోపబడిన విధులు అని, ఆదేశాలని చెప్పడం జరిగిందో, మరింకా ఖుర్ఆన్ ఇచ్చిన ఏ ఆదేశాలయితే కేవలం ఆదేశాలు మాత్రమే గాక వాటిలో ఖుర్ఆన్ మౌలిక సూత్రాలు, ఆశయాలు, నైతిక విలువలు నిబిడీకృతమై ఉన్నవో, ఇంకా వేటి అవలంబననయితే విశ్వాసానికి, తప్పనిసరయినదిగా, మోక్షానికి మూలాధారంగా పేర్కొనడం జరిగిందో - అటువంటి ఆదేశాలు, నిర్దేశాలను కూడా అవి ధర్మంలో భాగం కాదు పొమ్మంటే, ఇక ధర్మమంటే, ఇస్లామ్ అంటే అర్థమే ఏముంది? ఆ(ఎవరయినా అసలు ఈ రకమయిన చట్టాలు దీన్ మరియు షరీఅత్ లో భాగమే కాకూడదని, మానవ నాగరికత మరియు సామాజిక జీవితంలో ఖుర్ఆన్, సున్నత్ లకు పొత్తు ఉంచాల్సిందే కాదు అనే ప్రశ్నను లేవ

నెత్తితే అది వేరే విషయం. అటువంటి వ్యక్తి ఇంకా ముందుకు పోయి ఆసలీ ఖుర్ఆన్ సున్నత్ లే ఆసాంతం స్వీకారయోగ్యం కానివి అని చెప్పినా చెప్పివేయవచ్చు. ఆ వ్యక్తి ధర్మాన్ని త్రోసిరాజన్నాడని అనుకొని సరిపెట్టుకోవచ్చు. అయితే ఫలానా ఆదేశాలు ఖుర్ఆన్ లో ఉన్న విషయం నిజమే, వాటిని ఆచరించటం తప్పనిసరిగా పేర్కొన్న సంగతీ నిజమే. వాటిని విశ్వాసానికి, మోక్షానికి మూలాధారాలుగా ఖరారు చేసిన మాటా వాస్తవమే అయినప్పటికీ ధార్మికంగా వాటికి ఎలాంటి ప్రాముఖ్యత లేదు అని బుకాయించే హక్కు మాత్రం అతనికి లేదు. ఇది ఒకే సమయంలో పగలు ఉందని ఒప్పుకుంటూనే సూర్యుడు లేడు పొమ్మనే వితండవాదం లాంటిదే.

'ముస్లిం' కాదు 'ఇస్లామిక్ లా'

ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా అనబడే ఈ ఆదేశాలు వాస్తవానికి ధర్మంలోని ఒక భాగమేననీ, ఇతర జాతులు స్వయాన నిర్మించుకున్న తమ వ్యక్తిగత చట్టాలకు ఇవి పూర్తిగా భిన్నమయినవన్న యదార్థం నిరూపితం అయిన తరువాత కూడా వీటిని 'ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా' అనే అనడం వాస్తవం యొక్క తప్పుడు నిర్వచనం కాకపోయినా అసంబద్ధమయిందనడంలో మటుకు సందేహం లేదు. ఇవి 'ముస్లిమ్' చట్టాలు కావు, ఇస్లామిక్ చట్టాలు అన్న సంగతిని మీరు వెనుకటి పంక్తుల ద్వారా తెలుసుకున్నారు. అవి ముస్లిమ్ల మేధ నుండి పుట్టినవి కావు. వారి బుద్ధి వివేకాల, ఇష్టాయిష్టాల ప్రమేయం వాటిలో ఏ మాత్రం లేదు. వాటి ఆవిర్భావానికి మూలం ఖుర్ఆన్ సున్నత్లే. కనుక వాటిని 'ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా' అనే పేరుతో స్మరించడం అంటే బుద్ధి పూర్వకంగానో, లేక యాదృచ్ఛికంగానో వాటి నిజస్థాయిపై ముసుగువేయడమే అవుతుంది. వాటికివ్యబడిన ఈ పేరు కూడా వాస్తవానికి ఆంగ్లేయుల హయాంనాటి అశుభమయిన 'కానుకే'. ఆ కాలంలో ముస్లిముల సంస్కృతిని, వారి ధర్మాన్ని గాయపరచడానికి, ధార్మిక భావనను రూపుమాపడానికి నిరంతర ప్రయత్నాలు జరుగుతుండేవి. ఈ ఇస్లామ్ వ్యతిరేక లేక ఇస్లామ్ పట్ల అవగాహనాశూన్యమయిన ఆలోచనా తీరు మూలంగానే

ఖుర్ఆన్ మరియు ఇస్లామ్ ఆదేశాలను 'ఖురానిక్ లా' అని, 'ఇస్లామిక్ లా' అని అనడానికి బదులు 'ముహమ్మడెన్ లా' అని నిర్వచించడం జరిగింది. న్యాయశాస్త్ర గ్రంథాలలో, న్యాయస్థానాలలో అది రివాజు అయిపోయింది. ఆ పదం అందరి నోటిలో నానేలా చేయడం జరిగింది. అది నిజమయిందిగా, వాస్తవానికనుగుణంగా ఉండటంలో ఎలాంటి సందేహమే లేనంతగా ప్రచారం జరిగింది. మరి ఆ తరువాత దాని పర్యవసానంగానే ముస్లిముల వ్యక్తిగత జీవితంతో ముడిపడి ఉన్న షరీఅత్ ఆదేశాలను 'ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా' అని నామకరణం చేయడం జరిగింది. నిజానికి అది 'ముస్లిమ్ లా' కాదు, 'ఇస్లామిక్ లా'. అందుచేత నిజాయితీ, యదార్థ ప్రయత్నం కోరేదేమంటే ఈ ఆదేశాలను వాటి అసలయిన పేరుతోనే గుర్తించాలి. ఇది కేవలం యదార్థ ప్రయత్నమే కాదు, నేటి ఆవశ్యకత కూడా.

నేడు ఇస్లామ్ గురించిన అవగాహనా రాహిత్యం ఎంత అధికమయిందంటే విద్యావంతులనబడేవారు సయితం 'ఇస్లామ్' మరియు 'ముస్లిమ్'ల మధ్య తేడాను గమనించలేక పోతున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో 'ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా' అనే ప్రయోగం ఇలాగే కొనసాగితే సహజ పరిణామంగా, కొంత కాలం తరువాత షరీఅత్ ఆదేశాల నిజ స్వరూపమే సామాన్య జనానికి కనబడకుండా పోతుంది. ఇదయితే ముస్లిమ్ పర్సనల్ లా మాత్రమేనని, దీనికి ఇస్లామ్ తో ఎట్టి సంబంధం లేదని, దీని సంబంధమంతా కేవలం ముస్లిములతోనే ఉందని, ప్రపంచంలోని ఎన్నో జాతుల వ్యక్తిగత చట్టాలు ఏ విధంగానయితే ఆయా జాతులు మతాన్ని వదలిపెట్టి కేవలం నాగరికత ఆధారంగా సంకలనం చెయ్యబడ్డాయో అదే విధంగా ముస్లిములనబడే ఒక జాతి నాగరిక అవసరాలకు కల్పించబడ్డ చట్టాలే ఇవి అని ప్రజలు తలపోసేందుకు ఆస్కారముంది. చెప్పండి! ఇంత పెద్ద మౌలికమయిన అపార్థాన్ని అలాగే మిగల్పడం, దాన్ని పెంచి పోషిస్తూ ఉండటం న్యాయమా? సమంజసమా?

ధర్మంలో భాగం అవడానికి కారణం

ముందుకు సాగే ముందు కాస్త ఆగి, ఇస్లామీయ శిక్షణల పరిధి కుటుంబం

సామాజిక విషయాల వరకు విస్తరించడానికి కారణమేమిటో కూడా అర్థం చేసుకోవడం సబబు. ఆ మూల కారణం, ఖుర్ఆన్ ప్రతిపాదించే అల్లాహ్, దీన్ (ధర్మం) ఇబాదత్ (ఆరాధన) అనే విషయాలకు సంబంధించిన మౌలిక భావనలలో కానవస్తుంది. ఈ భావన కాక మరే భావననయినా ఈ విషయాలకు ఆపాదించినట్లయితే అది ఖుర్ఆన్ దృష్టిలో అసంపూర్ణం, దోషభూయిష్టం, అజ్ఞానభరితంగానే పరిగణించబడుతుంది. ఆ మౌలిక భావనల వివరణ క్లుప్తంగా ఇది:

దేవుడు యావత్తు విశ్వ వ్యవస్థకు సృష్టికర్త. ఆయన సమస్త జీవరాసులకు పోషణకర్త, ప్రభుత, న్యాయం, వివేచన, కారుణ్యం, శక్తి, ఆధిపత్యం, సర్వజ్ఞత - ఇత్యాది ఉత్తమ గుణగణాలన్నీ ఇతోధిక పరిపూర్ణతతో ఆయనకే సొంతం. ఆయన ఏ విధంగా సర్వ సృష్టికి కర్తయో, పోషణ కర్తయో అదే విధంగా ఆయన దాని సంచాలకుడు, నిర్వాహకుడూను. యజమాని, స్వామి కూడా. సర్వాధికారి, శాసననిర్మాత, శాసన ప్రదాత, ఆరాధ్యుడు, పూజనీయుడు కూడాను. మరే ఇతరుడూ ఆయనలోని ఈ గుణగణాలలో, ఈ హోదాలలో, ఆయన అధికారాలలో, హక్కులలో ఇసుమంత కూడా భాగస్వామ్యం కలిగిలేడు. అందుకే ఉపాసనకూ, విధేయతకు ఆయనే అర్హుడు - నిర్బంధమయిన విధేయతకు - అర్హుడు కూడా ఆయనే.

మనిషికి రుజుమార్గం చూపడానికి, సత్యబాటపై అతన్ని నడిపించి నిజసాఫల్య గమ్యం వరకు చేర్చడానికిగాను దైవం అనుగ్రహించిన మార్గదర్శకత్వం, అంటే ఆదేశాలు చట్టాల సముదాయమే దీన్ (ధర్మం). దేవుడు న్యాయశీలుడు, వివేచనాపరుడు, పరిపోషకుడు, పరిపాలనాధికారి, సార్వభౌముడు అయిన కారణంగా ఇది ఆయన బాధ్యత. మనిషి భౌతికావసరాల కోసం అన్నపానీయాలను సమకూర్చినట్లే అతని ఆధ్యాత్మిక నైతిక అవసరాల కోసం సాధనాసంపత్తిని సమకూర్చవలసిన భారం కూడా ఆయనపై ఉండింది. లేకపోతే ఆయన పోషణ కర్తృత్వం అసంపూర్ణమవుతుంది, ఆయన న్యాయశీలత విఫలమైపోతుంది, ఆయన వివేచన నిస్సారం అనిపించుకుంటుంది. ఆయన సార్వభౌమాధికారం అర్థంలేని దనిపించుకుంటుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే అట్టి పరిస్థితుల్లో దేవుడు దేవుడని పిలిపించుకోడానికే అర్హుడు కాడు.

మరో వైపు మనిషికి అతని జీవిత పరమార్థమేమిటో, ఆ పరమార్థం సిద్ధికై మార్గం ఏమిటో తెలుపవలసిన అవసరం కూడా ఉండింది. అతనికి తన ప్రభువు అభీష్టం ఏమిటో, తన నిజ పాలకుని ఆదేశాలేమిటో ఎరుకపరచవలసి ఉండింది. ఈ జ్ఞానం మార్గదర్శకత్వంలోనే అతడు తన కోసం ఆలోచన ఆచరణల రుజు మార్గాన్ని పొందగలుగుతాడు, ఊహకల్పనల చీకట్లలో తచ్చాడకుండా ఉండ గలుగుతాడు. ఇదీ దీన్ (ధర్మం) ఉద్దేశ్యం, ఆశయం కావడంచేత, అది మనిషి మొత్తం నైతిక జీవనానికే ఆవశ్యమయింది. అది దేవుని పాషణ, పాలనా గుణాల పర్యవసానం కావడం వల్ల అది మనిషి జీవన వ్యవస్థకు సంబంధించిన అన్ని రంగాలను పరివేష్టించింది. ఏ విభాగం మరే రంగం కూడా దాని పరిధికి పూర్తిగా ఆవల లేదు. ఎందుకంటే మనిషి జీవితపు ఏ వ్యవహారం కూడా నైతిక కోణం, మంచి చెడుల చర్చ తలెత్తకుండా కానరాదు. అందుచేత ధర్మం, అంటే దైవ మార్గదర్శకత్వం కూడా ఏ వ్యవహారాన్ని ఉపేక్షించకుండా ఉండడం, మరే జీవన విభాగమూ దాని మార్గదర్శకత్వం లేకుండా ఉండడం అత్యవసరమయింది. ఈ కారణంగానే దేవుని ఈ అంతిమ ధర్మం - ఇస్లామ్ - ఒక్కొక్కటి చొప్పున జీవితపు సమస్యలన్నింటినీ చర్చిస్తోంది. ఆరాధనాలయం నుండి సామూహిక జీవితపు ఆఖరి అంచు వరకు అన్ని విషయాలకు సంబంధించిన నిర్దేశాలనూ ఇస్తుంది. ఈ సమస్త ఆదేశాల సముదాయానికే దీన్ (ధర్మం) అని పేరు. ఈ సముదాయంలోని ప్రతి ఒక్క అంశమూ సమంగా ధర్మంలోని అంతర్భాగమే.

ఇస్లామ్లో ఆరాధన అంటే అర్థం కేవలం పూజా పురస్కారాలే కాదు - అది అంతకన్నా విస్తృతమయింది. దైవోపాసన, దైవ సంస్మరణ అనేవి నిస్సందేహంగా ఆరాధనకు ఊపిరే. అయితే అవీ సంపూర్ణ ఆరాధనలు కావు. మరి సంపూర్ణ ఆరాధన అంటే ఏమిటి? దైవం పంపిన ధర్మాన్ని పూర్తిగా అవలంబించటం, ఎటు వంటి భేదం, విభజన పాటించకుండా చిత్తశుద్ధితో, సంకల్పనిరతితో, మనస్పూర్తిగా వినయ వినమ్రుతలతో దైవధర్మాన్ని పాటించడం అన్నమాట. ఇంతకు ముందు తెలుపబడినట్లు దైవం పంపిన ఈ ధర్మం ఓ సమగ్ర మార్గదర్శకత్వం కావటం మూలంగా, ఇంకా అది మొత్తం మానవ జీవితాన్ని విస్తరించి ఉండటం మూలంగా,

ఆ మార్గదర్శకత్వంలోని ఒక్కో ఆక్షరాన్ని గట్టిగా పట్టుకోనంత వరకు, యావజ్జీవితాన్ని దానికి ఆపుజెప్పునంత వరకు దైవారాధన ఏ మాత్రం నెరవేరదు.

ఇవీ, ఖుర్ఆన్ మరియు ఇస్లామ్ దృష్టిలో దైవం, దైవ ధర్మం, ఆరాధనలకు సంబంధించిన సరైన భావనలు. అలాంటప్పుడు, మనిషి వ్యక్తిగత జీవితంతో ముడివేడి వున్న వ్యవహారాలతో వాటికి సంబంధమే లేకపోవడమనేది ఎలా సంభవం? ఒకవేళ ఉన్నా అది ధర్మం, ఆరాధన, దైవభక్తులతో అవినాభావ సంబంధమున్న అంశం కాకపోవడం అనేది ఎలా సాధ్యం? కుటుంబం, సామాజిక వ్యవహారాలు కూడా ఈ మానవ జీవితంలోని అంతర్భాగమేగా; అంతేకాదు, అవి అత్యంత ముఖ్యమైన, అన్ని పరిస్థితుల్లోనూ అనివార్యమైన అంతర్భాగమే. మరి అటువంటప్పుడు వాటిని దైవధర్మం ఎలా విస్మరించినదలివేయగలదు? వాటి విషయంలో మార్గదర్శకత్వం ఇవ్వకుండా ఎలా ఉరుకోగలదు? సత్యం, న్యాయం; రుజువర్తనలు కోరేదేమిటో తెలుపకుండా ఎలా ఉండగలదు? లేక ఈ విషయాల్లో అది (దైవధర్మం) ఇచ్చిన ఆదేశాలకు ఎలాంటి ధార్మిక ప్రాధాన్యత లేకుండా పోతుందా? వాటికి కట్టుబడి ఉండవలసిన అవసరం లేకుండా ఎలా వీలవుతుంది? విశ్వాసి లేక ముస్లిమ్ అనే వారిపై వాటిని అనుసరించటమో లేక అనుసరించకపోవటమో ప్రభావం వేయకుండా ఎలా ఉంటుంది?

ఎవరి దృష్టిలోనయితే దైవం, ధర్మం, ఆరాధనలకు సంబంధించిన భావనలు వేరయినవో - నిస్సందేహంగా ఇలాంటి వారే అధిక సంఖ్యలో వున్నారు - అటువంటి వారికి ఇస్లామ్ వ్యక్తిగత చట్టాల ధార్మిక స్థితిని ఆర్థం చేసుకోవడం, దాన్ని సముచితమయినదిగా, సమంజసమయినదిగా ఒప్పుకోవడమన్నది చాలా కష్టం. అయితే ఇక్కడ జరుగుతున్న చర్చ ఉచితానుచితాలను గురించి ఏ మాత్రం కాదు. ఇది వాస్తవం అవునా కాదా అన్న విషయం గురించి. వాస్తవం మటుకు స్పష్టంగా ఒక్కటే - అయితే ఈ శాసనాలు ధార్మిక (దీన్ని ఎవరూ కాదనలేరు) ప్రతిపత్తిని కలిగి వున్నాయని, అవి ధర్మంలోని ఓ భాగమని, ఇలా ఉండటం ఖుర్ఆన్ తెలిపే ధార్మిక భావన, దైవ భావనల దృష్ట్యా ఎంతైనా అవసరమని చెప్పడమే వాస్తవం.

ముస్లిం సమాజం, సంస్కృతుల రీత్యా...

ముస్లిముల వ్యక్తిగత చట్టాల నిజస్థితి ఏమిటో, వాటి మౌలిక ప్రాధాన్యత ఏమిటో పై చర్చ ద్వారా సుస్పష్టమయ్యింది. ఈ విషయంలో ఇంకా ఇతరత్రా చర్చించవలసిన అవసరం లేదు. అయితే పరిస్థితుల దృష్ట్యా ఈ చట్టాల నిర్ధారిత స్థితిని అంటే ధార్మిక స్థితిని మాత్రమే గాక సాంస్కృతికంగా, ముస్లిం సమాజం పరంగా కూడా దాని విలువను తెలుసుకోవలసిన అవసరమెంతైనా ఉంది. తద్వారా ఎవరయితే ఏదో ఒక కారణం చేత ఈ చట్టాల ధార్మిక స్థితిని అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నారో వారు సయితం, ముస్లిములు తమ పర్సనల్ లాను ప్రాణ ప్రదంగా రక్షించుకుంటున్నారంటే నిజంగా వారలా చెయ్యడం ఎంత అవసరమో అన్న సంగతిని తెలుసుకోగలుగుతారు.

ఒకవేళ ముస్లిముల సామాజిక, సాంస్కృతిక ప్రయోజనాలను గనక దృష్టిలో ఉంచుకుని ముస్లిమ్ వ్యక్తిగత చట్టాలను పరిశీలించినట్లయితే వాటి ప్రాముఖ్యతకు సంబంధించి క్రింద పేర్కొన్న పలు కోణాలు ముందుకు వస్తాయి.

పర్సనల్ లా మిల్లత్ వ్యక్తిత్వానికి ప్రతిరూపం

మొదటి విషయం ఏమంటే, ఒక సజీవ శరీరానికి దాని నాడీ మండలం ఎంతగా అవసరమో, ముస్లిమ్ వ్యక్తిగత చట్టాలు ముస్లిముల సామాజిక వ్యక్తిత్వానికీ, ప్రత్యేకతకు అంతే అవసరం. ఈ వాదనలోని సత్యాన్ని గ్రహించడానికి సమాజాలు సాంస్కృతిక వర్గాల ఉనికి వాటి నిర్మాణం గురించి వివరంగా యోచించండి. ఏ వ్యక్తుల సమాహారమైనా ఇతర వ్యక్తులు, ఇతర వర్గాల నుండి వేరుపరచి, వారిని ఓ విలక్షణమయిన వ్యక్తిత్వం గల వర్గంగా, ఓ ప్రత్యేక సమాజంగా తయారు చేసే విశేష అంశాలేవో కాస్త ఆలోచించండి. ఈ ఆలోచన, అనుశీలనల ద్వారా మీకు ఒక విషయం తెలిసివస్తుంది. ఈ వ్యవహారంలో మొట్టమొదటి ప్రాముఖ్యత మౌలిక విశ్వాసాలు భావనలకు ఉన్నప్పటికీ, ఇంకా అవే మిల్లత్ (సమాజం) వ్యక్తిత్వానికి వాస్తవ పెన్నిధి అయినప్పటికీ, మిల్లత్లోని వ్యక్తులు మనుగడ సాగించడానికి ఆధారభూతమయ్యే, నిర్దేశాలు, నియమాలు, జీవన

రీతులు, ఆచారాల పాత్రకూడా ఇందులో ఏమాత్రం తక్కువ కాదు. ఎందువల్లనంటే ఈ విశ్వాసాలు, ఆలోచనలు కళ్ళకు కనిపించే పదార్థాలు కావు - మిల్లల్ వ్యక్తిత్వాన్ని వ్యక్తం చేసే, ప్రత్యేకతను ప్రస్ఫుటం చేసే సంకేతాలుగా రూపొందటానికీ! క్రియాత్మకంగా మిల్లల్ లేక సమాజం ప్రత్యేకతలకు ఆనవాళ్ళుగా, బాహ్యంలో కనిపించే దాని పద్ధతులు నియమాలు మాత్రమే అలరారుతాయి, అలరారగలవు కూడా. ఆ మిల్లల్ లేక సమాజం వాటిని తన విశ్వాసాలు, బాహ్యాలు సిద్ధాంతాల కనుగుణంగానే స్వీకరిస్తుంది. వాటి కనుగుణంగా దాని జీవితానికి సంబంధించిన సమస్త వ్యవహారాలు సాగుతూ ఉంటాయి. ఇంకా ఈ చట్టాలు, నియమాలకు చెందిన భిన్న విభాగాలు జాతి క్రియాత్మక అవనరాలతో, దాని సాధారణ జీవితంతో ఆచరణాత్మక సంబంధం దృష్ట్యా సమానం కాజాలవు. అందుచేత దాని (అంటే ఆ జాతి లేక సమాజం) వ్యక్తిత్వ రూప కల్పనలోనూ వాటి ప్రమేయం సమానంగా ఉండకపోవచ్చు.

సమాజంలోని వ్యక్తుల జీవితంతో ఏ చట్టాలు ఎంత ఎక్కువ సంబంధం కలిగి ఉంటాయో అవి ఆ సమాజ నిర్మాణంలోనూ అంతే ఎక్కువ ప్రమేయం కలిగి ఉంటాయి. ఈ కోణంలో చూసినపుడు వ్యక్తిగత చట్టాలకు ఉన్న స్థానం ఎంత విశిష్టమయిందో ప్రతి వ్యక్తికీ తెలిసిన విషయమే. శిశువుకు పాలు పట్టడం, పిల్లల పెంపకం, హిజానత్, కుటుంబపోషణ, నికాహ్ (వివాహం), మహర్, మనోవర్తి, దాంపత్య హక్కులూ, బాధ్యతలు, తలాక్, ఖులా, ఫిస్కె, నికాహ్ (మూడూ విడాకుల రూపాలు), వారసత్వం, వీలునామా మొదలగునవి ఎటువంటి సమస్యలు, వ్యవహారాలంటే వాటి క్రియాత్మక సంబంధం ప్రజలందరితోనూ ఉంటుంది. దాదాపు ప్రతి వ్యక్తి జీవితం చుట్టూ ఇవి పరివేష్టించి ఉంటాయి. కాగా వ్యక్తి యొక్క ఇతర జీవిత సమస్యల క్రియాత్మక సంబంధంపై వాటిని పోల్చి చూస్తే పరిమిత వ్యక్తుల వరకు, పరిమిత పరిమాణంలో ఉంటుంది. అందుచేత జీవన వ్యవహారాలను క్రమబద్ధం చేసే పైన ప్రస్తావించిన చట్టాల సామాజిక ప్రాధాన్యత కూడా ఎంతో అధికంగా ప్రస్ఫుటంగా ఉండటమనేది సహజమయిన విషయం. ఇంకా మిల్లల్ వ్యక్తిత్వం, ప్రత్యేకత ఈ చట్టాలపై ఆధారపడినంతగా

ఇతర చట్టాలపై ఏ మాత్రం ఆధారపడి ఉండదు. సాధారణ పరిస్థితుల్లో అసలు ఈ చట్టాలు మాత్రమే మిల్లత్ వ్యక్తిత్వానికయినా, దాని ప్రత్యేక ప్రతిపత్తికయినా ప్రతిబింబిస్తాయి అని చెప్పితే తప్పుకాదు. ఈ ఒక్క రూపమే ఈ ప్రత్యేకతలకు ఆశ్రయమిచ్చేది. దీని ద్వారానే వీటిని గుర్తించడం జరుగుతుంది. ఇదే అసలు దాని ఉనికికి, మనుగడలకు ఆయుఃపట్టు వంటిది.

ముస్లిమ్ సమాజం ప్రత్యేకతల పరిరక్షణ

మరో విషయమేమంటే ఈ వ్యక్తిగత చట్టాలు వాస్తవానికి ముస్లిమ్ సమాజం ప్రత్యేకతల్ని సయితం పరిరక్షిస్తున్నాయి. సమాజాల ఉత్థాన పతనాల గురించి నిశితంగా పరిశీలిస్తే ప్రతి సమాజంలోని నమ్మకాలు, ఆలోచనా విధానం, ఆచార నియమాల మనుగడ దాని వ్యక్తిగత చట్టాలతో ముడివడి ఉంటుంది. వాటి ఆధారంగానే ఆ సమాజ నిర్మాణమవుతుంది. ఈ చట్టాలు ఆ సమాజానికి మూలం కాకపోయినప్పటికీ అనివార్యంగా అవి ఆధారాలుగా అలరారుతాయి.

వ్యక్తిగత చట్టాలకు సమాజానికి గల సామ్యం ఓ వ్యక్తం లాంటిది. దాని వ్రేళ్ళ నుండే పుట్టిన కొమ్మలు, రెమ్మలు, ఆకులు పచ్చగా కళకళలాడుతూ ఉండాలంటే, వాటికి అవసరమయిన ఆహారాన్ని వ్రేళ్ళే అందజేస్తాయి. కాని ఆ వ్రేళ్ళు కూడా తమ జీవనానికి కొమ్మలపై, ఆకులపై ఆధారపడతాయి. వ్రేళ్ళు కనుక ఎండిపోతే ఆకులు, కొమ్మలు తమ జీవాన్ని కోల్పోతాయి. అలాగే ఆకులు, కొమ్మలు, రెమ్మలు కోల్పోయిన చెట్టు వ్రేళ్ళు సయితం ఎండిపోయి కృశించిపోతాయి. అదే విధంగా సమాజాలలోని మౌలిక ఆలోచనలు, భావాలు, నమ్మకాలు, వాటి ఆచరణాత్మక స్వరూపాలు జీవితంలో సక్రమంగా అమలులోకి వచ్చినంత కాలం, ఆ సమాజపు ఆలోచనల్లో, భావాల్లో జీవం, శక్తి కానవస్తాయి. ఈ క్రియాత్మక రూపాలు జీవనరంగం నుండి మాయమవగానే భావాలు, నమ్మకాలు కూడా బలహీనమయి క్రమేణ నిర్జీవమయిపోతాయి. ఒక జాతి జీవితంలో ఆచరించే సకల నియమాల ద్వారా దాని మౌలిక భావనలు వ్యక్తమయినా నిజానికి వ్యక్తిగత చట్టాల ఆచరణాత్మక ప్రాముఖ్యం అన్నింటినీ మించినదై ఉంటుంది. అందువల్ల

వ్యక్తిగత చట్టాలను అమలుపరచడం లేక పరచకపోవడం అన్న దాని ప్రభావం ఆ జాతి మౌలిక నమ్మకాలపై స్పష్టంగా కానవస్తుంది.

ఈ వ్యక్తిగత చట్టాలపై దృఢంగా నిలిచి ఉన్న పక్షంలో సమాజపు నమ్మకాలు, ఆలోచనలతో దాని సంబంధాలు పటిష్ఠమవుతాయి. ఆచరణా బంధాలు తెగి పోతే మూలాలతో ఆ సమాజ సంబంధాలు బలహీనపడి క్రమేణ సమసిపోతాయి. ఎందుకంటే వ్యక్తిగత చట్టాలను తృణీకరించడమంటే, ఆ చట్టాలు ఇక ఆ జాతి దృష్టిలో అసమంజసమయినవని, స్వీకారయోగ్యం కావని నిర్ణయించుకోవటమన్నమాట. సమాజపు మౌలిక ఆలోచనలూ, భావనల ఆధారంగా జన్మనెత్తిన వ్యక్తిగత చట్టాలను కాదనడమంటే, దాని మౌలిక ఆలోచనల, నమ్మకాల సామంజస్యాన్నే ప్రశ్నించడమన్నమాట. తన మూలాల పట్ల దాని ఈ విశ్వాసరాహిత్యాన్ని ఆ జాతి స్వయంగా గుర్తించకపోవడం అన్నది వేరే విషయం.

ఈ మానసిక పరివర్తన అక్కడే ఆగిపోదు. ఇంకా ముందుకు పోతుంది. సమాజం తన మౌలిక విశ్వాసాలను, ఆలోచనా విధానాన్ని వదులుకోవడంతో ఆగక ఇతర ఆలోచనా విధానాలు, విశ్వాసాలతో ప్రభావితం అవుతుంది. ఎందుకంటే ఆచరణాత్మకంగా తన వ్యక్తిగత చట్టాలతో సంబంధాన్ని తెంచుకున్న సమాజం వాటి స్థానే వేరే చట్టాలను అనుసరించక తప్పదు. ఆ ఇతర చట్టాలు, ఇతర సమాజాల ఆ సిద్ధాంతాలు, విశ్వాసాలపై ఆధారపడి ఉంటాయి. ఆ చట్టాలను సమాజంలో అమలుపరచడం వల్ల ఆయా ఇతర సమాజాల ఆలోచనలు, నమ్మకాల పట్ల ఆకర్షణ పెరుగుతుంది. తన వ్యక్తిగత చట్టాలను వదులుకున్న సమాజానికి తన వ్యక్తిగత ప్రత్యేకతల పట్ల స్పృహ ఉండదు. అందువల్ల ఇతర సిద్ధాంతాల దాడిని ఎదుర్కోవడం పట్ల అంత ఆసక్తి చూపదు. చివరకు ఆ సమాజం తన మౌలిక విశ్వాసాలు, సిద్ధాంతాల పునాదులు కదిలిపోతాయి. తన విశ్వాసాలు, సిద్ధాంతాలలో మార్పులు చేర్పులు చేయడానికి ఆ సమాజం సిద్ధపడిపోతుంది. అందువల్ల ప్రతి సమాజంలోని పర్సనల్ లా ఆ సమాజపు ప్రత్యేకతను మాత్రమే కాదు, అది దాన్ని పరిరక్షిస్తుంది కూడా.

అనేక జాతుల, సమాజాల చరిత్రలు ఈ వాస్తవాన్నే చాటుతున్నాయి.